

Overdenking 4 juli 2021 MK bij Jozua 7: 2-13 en Jozua 24: 14-24

Twee diensten over Jozua, om de persoon Jozua centraal te stellen.

Jozua, zijn naam betekent de Heer is redding. Een naam die verwant is aan de naam Jezus.

Deze naam heeft hij van Mozes gekregen, zijn eerste naam was Hosea en dat betekent hij heeft redding gebracht.

Deze Jozua heeft redding gebracht, omdat de Heer redding is.

In zijn naam zit zijn leven en werken verweven.

Ik heb me afgevraagd: waarom weten we zo weinig over Jozua?

Het Bijbelboek Jozua doorlezend, maakt voor mij al wel wat duidelijk. Het grootste deel van het Bijbelboek gaat over inname van steden, steden die verwoest worden, mensen die gedood worden in opdracht van de Heer. Hij is hier meer legeraanvoerder dan profeet.

Vorige maand in de BK toen ik de eerste dienst over Jozua hield zei ik: Ik sta niet stil bij de gewelddadige overname van het land. De gruwelijke strijd. Dat vraagt nl een hele andere doordenking, een nogal ingewikkelde.

Nu ontkom ik er niet aan om in alle voorzichtigheid toch iets te zeggen over al die gruwelijkheden in opdracht van de Heer. Ik geef enkele gedachten door in deze overdenking. Geen diepe doordenking, maar enkele gedachten, geen zekerheden.

Toen ik zo'n 40 jaar geleden enkele maanden in Israël was, zag ik de tegenstelling tussen de positie van de Joden en de Palestijnen. Het verwarde me en het onrecht maakte me boos. Oudpoliticus, dhr. van Agt had jaren geleden eenzelfde ervaring en heeft zich toen terdege verdiept in de situatie van de Joden en de Palestijnen. Hij heeft zich een mening gevormd waar hij voor staat. Op 90-jarige leeftijd je politieke partij verlaten, waar je zo aan verknocht bent, dat maakt op mij indruk!

Toen ik bezig was met deze voorbereiding keek ik naar het tweede deel van het programma: dwars door de middellandse zee: van Gibraltar naar Jeruzalem.

Deze aflevering gaat over Corsica, o.a. over de stad Calenzaza. Een wat oudere Calenzaan verteld gepassioneerd over de oorlog die 300 jaar geleden gevoerd werd. De Italianen wilden de stad innemen en maar de inwoners van Calenzaza verzetten zich hier heftig tegen. Wapens hadden ze bijna niet, maar wel allerlei listen. Het ging er zeer heftig aan toe.

De man vertelde gepassioneerd de meest gruwelijke feiten, over het doden van de indringers, ook door vrouwen en kinderen. Hij noemde het zelf: verdediging.

Dit lees je ook in romans over oorlogen. Oorlogsboeken vertellen je iets van de geschiedenis, maar ze vertellen ook over macht, over hoe het ene volk denkt het andere volk te mogen inlijven, het vertelt over winnen en verliezen, over dood en doden. Het wordt vaak op een meeslepende manier beschreven, je wordt meegetrokken in het verhaal van aanval en verdediging.

Maar tegelijk gaat het over de meest gruwelijke dingen.

Mensen en volken die macht uit oefenen. Vinden dat de ander aan jou onderworpen zou moeten zijn. Mensen die menen de ander te mogen vernietigen, omdat jij voor je gelijk strijdt.

Dat is het verhaal van de grote wereld en de kleine wereld.

Oorlogen tussen landen en ruzies tussen mensen. Iets om niet blij van te worden, maar wel de werkelijkheid van alle dag. Werkelijkheid ook van het eigen bestaan.

Een voorbeeld uit de Bijbel:

Hoe bijzonder was het dat het volk Israël bevrijd werd van de onderdrukking van de Egyptenaren. Ze waren niet vrij om terug te gaan naar hun eigen land, ze zaten gevangen en werden onder druk gezet. Maar er was nogal wat dood en verderf voor nodig voordat het volk mocht gaan. En dan, de Israëlieten trekken door de rode zee, de Egyptenaren en hun paarden verdrinken. We hebben in de kerk het lied: Zingt de Heer, want Hij is hoog verheven, paarden en ruiters stortte Hij in zee, vaak gezongen. De melodie past bij de triomf.

Ik kan het niet meezingen.

Ik werd vorige week getroffen door de reactie op de dood van de extreemrechtse en zwaarbewapende militair Jurgen Konings in België. Op 20 juni is zijn lichaam gevonden, nadat er drie weken naar hem gezocht is.

Wat mij opviel in de verslaglegging door Kysia Hekster op de vraag hoe men op de dood van Konings reageert, zegt Kysia: Er zijn 3 sentimenten:

1 opluchting omdat een extreemrechtse, zwaarbewapende militair geen aanslagen meer kan plegen

2 sympathie voor Konings extreemrechtse ideeën onder zijn aanhangers

3 medeleven voor de vrouw en 2 kinderen van Jurgen

Opluchting en medeleven dat zijn ook de woorden van de viroloog, die door Jurgen Konings werd bedreigd en al die weken ondergedoken heeft gezeten.

Er klinkt geen triomf. Er klinkt neutrale opluchting, niet om zijn dood, maar omdat de dreiging is afgewend.

En zo heb ik in de afgelopen weken veel nagedacht: hoe lees ik de verhalen uit Jozua waarin wordt beschreven hoe de Heer eerst aan Mozes en later aan Jozua bekend maakt hoe het land Kanaän in genomen moet gaan worden. Hoe lees ik die gruwelijke verhalen? Is dit God? Hoeveel liever had ik gezien dat er verkenners op pad waren gestuurd om de samenwerking tot stand te brengen: heel simpel, (vast te simpel) wij hebben in dit land gewoond. We zijn jaren geleden door een hongersnood in Egypte terecht gekomen, en nu willen we graag weer in ons land komen wonen, samen met jullie.

Dat had toch beter gepast bij de wet die God gegeven heeft: je zult niet doden?

Twee dingen:

-Het Bijbelboek Jozua is geschreven in en na de Babylonische ballingschap. Dus veel later!

-En door de hele geschiedenis van Israël en de omliggende landen heen was er een voortdurende staat van oorlog. De ene grootmacht volgde de andere op:

het Assyrische rijk, het Babylonische rijk, het Perzische rijk, het Griekse rijk, het Romeinse rijk

Naast dat ik weet dat oorlog voeren in die tijd gewoon was, weet ik niet hoe ik de verhalen van inname, verwoesting en doden moet lezen, moet duiden.

Hier herken ik God niet in, zeker niet hoe God zich in Jezus kenbaar heeft gemaakt.

Als ik kijk naar hoe Jezus ons het leven leerde, dan is dat anders dan overheersen, innemen, oorlog voeren en doden. Dan is het de ander zien, uitnemender achten dan jezelf.

Al die teksten die gaan over: de Heer zei.....laat ik liggen voor nu.

Want er zijn meer dingen die opvallen in de lezingen:

Leven met God luistert nauw. Het volk heeft de opdracht gekregen om niets van de buit mee te nemen van de steden die ingenomen worden.

Er kon niet gesjoemeld worden met deze afspraken, ook niet een klein beetje gehoorzamen, nee voluit gehoorzamen:

van de buit gaan de voorwerpen van koper, brons en ijzer naar de schatkamer van de Heer, aan al het andere mag het volk zich niet verrijken, het wordt vernietigd.

De lijn in het verhaal van de inname van het land is dat God bepaald hoe het gebeurt. Als het volk daarnaar luistert, gaat het goed. Zo niet, dan trekt God zich terug. God is trouw en verwacht dat ook van zijn mensen.

De reactie van Jozua en het volk is nogal heftig op de mislukte inname van Ai. Daar hadden ze niet op gerekend. Want God stond toch aan hun zijde?

Ze ervaren het als een nederlaag, en zijn bang voor de reactie van de inwoners van het land. Hoe vaak lezen we in de Psalmen, dat de vijand zal lachen om onze tekorten: zie je wel! De angst slaat hen om het hart, ze worden radeloos.

Ze scheuren hun kleren. Werpen zich op de grond. Tekenend van heftige rouw.

Maar ze vallen op de grond voor de ark.

In hun angst en radeloosheid zoeken ze God. Zoeken ze het waar ze het zoeken moeten:

De verbinding met God. Als die verbinding er niet is, zal het niet gaan.

Jozua zoekt die verbinding door nogal heftig te verwoorden wat hij en het volk voelen:

Waren we dit avontuur maar nooit aangegaan.....

Hij doet hetzelfde als wat het volk vaak gedaan heeft in de woestijn:

Als iets niet ging zoals gedacht riep het volk: waren we maar bij de pappotten van Egypte gebleven. Nu roept Jozua hetzelfde: we hadden beter in de woestijn kunnen blijven. Net als in de psalmen klinkt hier: God wat doet U nu?

Jozua als leider van het volk: staat ook nu op de bres voor het volk en roept God aan. En daarmee blijft hij in de verbinding met God staan.

In die verbinding kunnen zowel Jozua met het volk aan de ene kant en God aan de andere kant weer verder: God roept op: sta op. Blijf niet liggen waar je ligt in je teleurstelling, angst en radeloosheid. Maar kijk eens goed wat er gebeurd is:

Dus Jozua: even van een afstandje de zaak bekijken en bedenken waarom ze de stad Ai niet in konden nemen. Zo'n kleine stad hadden ze gemakkelijk in kunnen nemen. Er is iets aan de hand en dat moet boven tafel. Pas dan kunnen ze weer verder.

Het slot van het Bijbelboek Jozua is indrukwekkend.

Er klinkt een aantal keren door het volk: wij zullen nu en altijd doen wat de Heer van ons vraagt. Het volk belooft nogal wat aan Jozua en aan God. We zullen de Heer onze God altijd gehoorzamen! Het lijkt dat Jozua vooruitloopt op de tijd die nog komt:

Wetend dat het volk zich dan weer helemaal aan God wijdt, dan weer de afgoden dient, en van God afdwaalt. De profeten hebben het er in de toekomst druk mee om het volk weer bij God te brengen. Het volk belijdt en belooft hier nogal wat.

Ik moet denken aan belijdenis doen: op dat moment ben je er helemaal van overtuigt dat je altijd God zult leven met God en zijn geboden. Twijfel bestaat op dat moment niet. Maar is er wel verderop in het leven. In de werkelijkheid van alle dag, waar vreugde en verdriet is, liefde en haat is.

Ik werd getroffen door twee woorden in lied 902 het 4^e couplet, wat we zopas lazen:

In de nacht waarin het lijden zo voelbaar is: zucht de Geest de woorden die op dat moment onuitzegbaar zijn. In de nacht, in het leven waarin pijn, strijd, verdriet is: Is het God die woorden ingeeft, een lied, een tekst, woorden van hoop.

Je kunt ze op dat moment misschien niet zelf zeggen, maar dat hoeft ook niet, want iemand anders doet het voor je, zegt de woorden van hoop voor je, zodat je je daaraan vast kunt houden. Een vast kunt klampen

En soms spreken mensen onverwacht deze woorden van God. Soms zonder dat ze het zelf weten. Of lees je gebeden, complete, van anderen.

Het tweede woord dat mij raakt:

Als Hij zich overneigt. Als God zich naar de mensen overneigt. Te mooi om daar al te veel over te zeggen. Maar wel mooi om je daaraan vast te klampen:

God die zich over mij heen buigt, beschermt. We mogen schuilen onder de vleugels van God, Dat zongen we ook met lied 16: Bewaar mij, want ik schuil bij U. Gij zijt mijn Heer, mijn geluk is zeker.

Amen.